

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما صلوات

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

تاریخ نگارش در
موضوع **غیبت**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ نگارش در موضوع غیبت

نویسنده:

ابراهیم امینی

ناشر چاپی:

موعود

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	تاریخ نگارش در موضوع غیبت
۶	مشخصات کتاب
۶	مسأله غیبت قبل از تولد امام عصر
۷	کتابهای غیبت قبل از تولد امام عصر
۹	پاورقی
۹	درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

تاریخ نگارش در موضوع غیبت

مشخصات کتاب

شماره کتابشناسی ملی: ایران ۷۸-۹۵۱۲

سرشناسه: امینی ابراهیم عنوان و نام پدیدآور: تاریخ نگارش در موضوع غیبت امینی ابراهیم منشا مقاله: ، موعود، ش ۱۵، (مرداد، شهریور ۱۳۷۸): ص ۲۶ - ۲۹.

توصیفگر: عصر غیبت توصیفگر: ظهور منجی توصیفگر: مهدویت توصیفگر: تاریخ اسلام توصیفگر: محمد بن حسن عیج، امام دوازدهم

مسأله غیبت قبل از تولد امام عصر

موضوع غایب شدن مهدی موعود و قائم آل محمد، ارواحنا له الفداء، مطلب تازه‌ای نیست بلکه از زمان پیغمبر اکرم، صلی الله علیه و آله، همواره مورد بحث و گفتگو بوده و آن حضرت به مردم خبر می‌داد که مهدی از اولاد من است، و مدتی از نظر مردم مخفی و غایب می‌گردد. سپس ظاهر می‌شود و جهان را اصلاح می‌کند. و اخباری در این مورد از پیغمبر اکرم، صلی الله علیه و آله، صادر شده و به ما رسیده است. «جابر بن عبدالله انصاری از رسول خدا روایت کرده که فرمود: مهدی موعود از اولاد من است. همنام و هم کنیه من می‌باشد. از جهت خلقت و اخلاق شبیه‌ترین مردم به من است. مدتی از دیده‌ها غایب خواهد شد. و در آن وقت مردم در تحیر و گمراهی واقع می‌شوند. سپس مانند ستاره درخشانی طلوع می‌کند و دنیا را پر از عدل و داد می‌نماید. چنانچه از ظلم و ستم پر شده است. [۱]. علی بن ابی طالب و فاطمه زهرا و امام حسن و امام حسین و سایر ائمه اطهار، علیهم السلام، و خانواده نبوت نیز هر یک در زمان خودشان راجع به غایب شدن مهدی موعود صحبت می‌کردند و از آن خبر می‌دادند. و اصولاً مسأله مهدی موعود و داستان غایب شدن آن حضرت یکی از مسائل رسمی عصر ائمه اهل بیت، علیهم السلام، بود. موضوع غیبت به طوری در افکار مردم رسوخ داشت که آن را یکی از علائم رسمی مهدی می‌دانستند حتی افرادی را که احتمال مهدویت درباره آنها داده می‌شد وادار به غیبت می‌نمودند. «ابوالفرج اصفهانی می‌نویسد: محمد بن عبدالله بن حسن از همان زمان کودکی در حالت غیبت و خفا زندگی می‌کرد و مهدی نامیده شد. [۲]. موضوع غایب شدن مهدی موعود، علیه السلام، چون در بین مردم شایع بوده و اخباری در این خصوص از پیغمبر اکرم و ائمه اهل بیت، علیهم السلام، در دستشان بود، لذا عقیده به غایب بودن بعضی علویان در بین مردم پیدا شد و مطلب را چندان بعید نمی‌شمردند. و به همین علت، «کیسانیه درباره «محمد بن حنفیه معتقد شدند که در کوه «رضوی غایب شده و در آنجا به سر می‌برد و بعداً ظاهر می‌شود و دنیا را پر از عدل و داد خواهد کرد.» سید اسماعیل حمیری که ابتدا از کیسانیه بود می‌گوید: من تا مدتی درباره محمد بن حنفیه عقیده داشتم که در حالت غیبت به سر می‌برد، تا آنکه خدا منت نهاد و به وسیله جعفر بن محمد هدایت شدم. بعد از آنکه امامت آن حضرت با دلیل و برهان برایم اثبات شد، روزی به آن جناب عرض کردم: یا بن رسول الله! در موضوع غایب شدن مهدی، احادیثی از پدرانت به ما رسیده است و وقوع آن را حتمی شمرده‌اند، آن غیبت درباره چه شخصی به وقوع خواهد پیوست؟ امام صادق، علیه السلام، پاسخ داد: برای ششم از فرزندان من تحقق پیدا خواهد کرد و اوست امام دوازدهم بعد از رسول خدا. به خدا سوگند اگر روزگار غیبتش به اندازه عمر نوح طول بکشد، از دنیا خارج نمی‌شود تا اینکه ظاهر شود و دنیا را پر از عدل و داد کند.» سید حمیری می‌گوید: وقتی این مطلب را از امام شنیدم حق برایم آشکار شد و از عقیده سابقم برگشتم و این اشعار را سرودم:.... و اشهد ربی ان قولک حجۀ علی الناس طرا من مطیع و مذنبان ولی الامر و القائم الذی تطلع نفسی نحوه یتطر به غیبه لا بد من ان یغیا فصلی علیه الله من متغیفیمکث حینا ثم یظهر حینه فیملک من فی شرقها و المغرب [۳]. به واسطه همین

اخبار غیبت بود که گروهی از جارودیه، «محمد بن عبدالله بن حسن را غایب می‌پنداشتند، و «واقفیه»، «موسی بن جعفر» را زنده و غایب می‌دانند و گروهی از «اسماعیلیه»، «اسماعیل را غایب می‌دانند و گروهی معتقد شدند که امام حسن عسکری زنده و غایب است. منشا پیدایش امثال این عقاید، وجود اخبار غیبت بود. گر چه علل و عوامل دیگری نیز در پیدایش آن عقاید بی‌تاثیر نبوده است. مثلاً کشی در مورد پیدایش عقیده «واقفیه و زنده و غایب بودن موسی بن جعفر، علیه‌السلام، چنین نوشته است: در آن هنگام که موسی بن جعفر، علیهما‌السلام، در زندان هارون به سر می‌برد مبلغ سی هزار دینار پول نزد دو نفر از وکلای آن حضرت در کوفه جمع شد. و یکی از آن دو نفر «حنان سراج بود. پس با آن پولها خانه‌هایی خریدند و تجارت کردند و گندم و جو خریدند و بدین وسیله سودها نصیبشان شد. وقتی موسی بن جعفر وفات کرد و خبر به آنان رسید از ترس آنکه پولها از آنها گرفته شود مرگ موسی بن جعفر را انکار نمودند و در بین مردم شایع ساختند که موسی بن جعفر قائم و مهدی است و غایب شده است. گروهی از جهال و نادانان فریب خوردند، و در جهالت بودند تا هنگامی که مرگ آن دو نفر و کیل فرا رسید وصیت نمودند. آن اموال را به ورثه موسی بن جعفر بدهند. در آن هنگام فریب و خدعه آنان برای مردم آشکار شد. [۴]. یونس بن عبدالرحمان می‌گوید: هنگامی که موسی بن جعفر وفات نمود پیش وکلای آن حضرت اموالی موجود بود و بدین جهت مرگش را انکار نمودند. از جمله هفتاد هزار دینار نزد «زیاد قندی و سی هزار دینار نزد «علی بن ابی حمزه» موجود بود. اما چون من به مامت حضرت رضا معتقد بودم مردم را به سوی آن حضرت دعوت می‌نمودم. زیاد قندی و علی بن ابی حمزه روزی مرا احضار نموده گفتند: تو مردم را به سوی ابوالحسن رضا دعوت نکن، اگر ثروت می‌خواهی ما ده هزار دینار به تو می‌دهیم. من در پاسخشان گفتم: من برای انجام وظیفه مردم را به سوی حضرت رضا دعوت می‌کنم. زیرا برای ما روایت شده که وقتی بدعت در بین مردم پیدا شد، شخص عالم باید علوم خودش را اظهار کند و با بدعتها مخالفت نماید و الا خدا نور ایمان را از وی سلب می‌کند. و من از جهاد خودم دست‌بردار نیستم. پس به من دشنام دادند و دشمن شدند. [۵]. به هر حال، گر چه در این موارد و امثالش، جلب منافع مادی و سودطلبی علت شد که مرگ موسی بن جعفر را انکار نمایند و در بین مردم شایع سازند که آن حضرت غایب شده است. لیکن اخبار غیبت، راه سوء استفاده را برایشان هموار ساخته بود و افراد سودطلب توانستند از آن عقیده دینی که از مصدر وحی سرچشمه می‌گرفت سوء استفاده نمایند، و به ادعای اینکه موسی بن جعفر مهدی و قائم است، غایب شدن را برای وی اثبات نمودند. و مردم هم فریب خوردند و آن عقیده باطل را پذیرفتند.

کتابهای غیبت قبل از تولد امام عصر

قبل از آنکه امام زمان، ارواح‌فداه، به دنیا بیاید اخبار غیبت، از پیغمبر اکرم و ائمه اطهار، علیهم‌السلام، صادر شده و در کتب ثبت می‌شد. حتی کتابهایی در خصوص غیبت تالیف می‌شد. مخصوصاً از زمان موسی بن جعفر به بعد، کتابهایی در غیبت نوشته شد و احادیث غیبت در آنها ثبت گشت، آن جمله است: ۱- «علی بن حسن بن محمد طائمی طاطری یکی از اصحاب موسی بن جعفر است. کتابی در غیبت نوشته و مرد فقیه و مورد وثوقی بوده است. [۶]. ۲- «علی بن اعرج کوفی از اصحاب موسی بن جعفر بوده و کتابی در غیبت نوشته است. [۷]. ۳- «ابرهیم بن صالح انماطی کوفی از اصحاب موسی بن جعفر بوده و به واسطه اخبار غیبت بود که گروهی کتابی در غیبت تالیف نموده است. [۸]. ۴- «حسن بن علی بن ابی حمزه در عصر حضرت امام رضا زندگی می‌کرده و کتابی در غیبت تالیف نموده است. [۹]. ۵- «عباس بن هشام ناشری اسدی کتابی در غیبت نوشته است. مرد جلیل‌القدر و موثقی بوده در سال دویست و بیست هجری وفات نمود. شیخ طوسی او را از اصحاب حضرت رضا می‌شمارد. [۱۰]. ۶- «فضل بن شاذان نیشابوری کتابی در احوال قائم آل محمد و غیبت او نوشته است. «نجاشی او را توثیق نموده می‌نویسد: از فقها و متکلمین امامیه است و احتیاجی به تعریف ندارد و یک صد و هشتاد کتاب نوشته که از جمله آنها کتاب غیبت است. شیخ طوسی در رجال خود را از

جمله اصحاب امام هادی و امام حسن عسکری، علیه‌السلام، شمرده است. و در پاورقی فهرست‌شیخ می‌نویسد: فضل بن شاذان در سال ۱۶۰ ق. وفات نمود. شیخ آقا بزرگ تهرانی در کتاب «الذریعه» می‌نویسد: کتاب غیبت فضل بن شاذان نزد سید محمد بن محمد میرلوحی که هم عصر مجلسی بوده موجود بوده است. [۱۱]. ۷- ابراهیم بن اسحاق احمری نهاوندی نیز کتابی در غیبت نوشته است. قاسم بن محمد همدانی در سال دویست و شصت و نه از او حدیث شنیده است. [۱۲]. طبرسی می‌نویسد: اخبار غیبت ولی عصر قبل از تولد خودش و پدر و جدش صادر شده و محدثین شیعه آنها را در اصول و کتابهایی که در عصر امام باقر و صادق، علیهما‌السلام، تالیف شده ضبط نموده‌اند. یکی از محدثین موثق، حسن بن محبوب است که در حدود صد سال قبل از زمان غیبت، کتاب «مشیخه» را تالیف نموده و اخبار غیبت را در آن ثبت کرده است. از جمله آنها این حدیث است: ابوبصیر می‌گوید: خدمت امام صادق، علیه‌السلام، عرض کردم: حضرت ابوجعفر، علیه‌السلام، می‌فرمود: قائم آل محمد دو غیبت دارد، یکی طولانی، دیگری کوتاه. حضرت صادق، علیه‌السلام، فرمود: آری، یکی از آن دو غیبت از دیگری طولانی‌تر می‌شود. طبرسی بعد از نقل این حدیث می‌نویسد: شما ملاحظه کنید که با پیش آمدن دو غیبت برای فرزند امام حسن عسکری چگونه صدق این احادیث روشن گشت! [۱۳]. هر یک از ائمه داستان غیبت مهدی موعود را به مردم تذکر می‌دادند. و اصولاً -خفای ولادت و غیبت را از علائم مهدی می‌شمردند. حضرت سجاد، علیه‌السلام، می‌فرمود: ولادت قائم ما بر مردم پوشیده می‌ماند به طوری که خواهند گفت: اصلاً متولد نشده است. [۱۴]. گاهی می‌شد که شخصی درباره یکی از ائمه احتمال مهدویت می‌داد آن حضرت در پاسخ می‌فرمود: «من مهدی نیستم زیرا خفای ولادت یکی از علائم مهدی است در صورتیکه من چنین نیستم از باب نمونه: عبدالله بن عطا می‌گوید: خدمت امام باقر عرض کردم: با اینکه شیعیان شما زیادند پس چرا خروج نمی‌کنید؟ آن حضرت در پاسخ فرمود: ای عبدالله سخنان بیهوده را به گوش خودت راه مده، به خدا سوگند من مهدی موعود نیستم. مراقب کسی باشید که ولادتش بر مردم مخفی بماند. اوست صاحب‌الامر. [۱۵]. مسعودی نوشته است: امام هادی با مردم، کم معاشرت می‌کرد و جز با خواص اصحاب با کسی تماس نمی‌گرفت. وقتی امام حسن عسکری به جایش نشست، در اکثر اوقات از پشت پرده با مردم سخن می‌گفت تا شیعیان برای غایب شدن امام دوازدهم آماده و مانوس گردند. [۱۶]. وقتی نوبت امامت، به امام حسن عسکری، علیه‌السلام، رسید رسماً به مردم ابلاغ کرد که فرزند من مهدی موعود است و از نظر شما غایب خواهد شد. [۱۷]. امام حسن عسکری در سال ۲۶۰ ق. رحلت نمود. چون در بین مردم شایع بود که آن حضرت را فرزندی است که در پنهانی نگاهداری شده و اوست مهدی موعود روایات، «معتمد عباسی دستور داد خانه آن جناب را تفتیش نمایند و فرزندش را دستگیر کنند. اما از وجود فرزند اثری ندیدند. پس گروهی از زنان قابله را ماموریت داد تا تمام کنیزان آن حضرت را معاینه کنند و اگر آبستنی در بینشان دیده شد بازداشت نمایند. زنان قابله به یکی از کنیزان بدگمان شده مراتب را گزارش دادند. خلیفه آن کنیز را در حجره‌ای بازداشت نمود و «نحریب خادم را مراقب او گردانید و تا از حملش مایوس نشد آزادش نکرد. به خانه امام حسن تنها اکتفا نکرد بلکه وقتی از دفن جنازه فارغ شد دستور داد تمام خانه‌های شهر را با کمال دقت تفتیش کنند. [۱۸]. بعد از وفات امام حسن عسکری، علیه‌السلام، جز عده معدودی از ثقات اصحاب و خواص دوستانش کسی از فرزندش اطلاعی نداشت و بدین جهت پیروانش به چندین گروه منشعب شدند. «حسن بن موسی نوبختی که در زمان غیبت صغری می‌زیسته می‌نویسد: بعد از وفات امام حسن عسکری پیروانش به چهارده فرقه تقسیم شدند: گروهی از آنان اخبار غیبت را با امام حسن عسکری، علیه‌السلام، تطبیق نموده گفتند: امام حسن نمرده بلکه غایب شده و اوست مهدی موعود و قائم آل محمد و دو غیبت خواهد داشت و این غیبت، غیبت اول اوست. بعداً ظاهر می‌شود و باز غایب خواهد شد. گروهی گفتند: امام حسن مرده ولی بعد از مرگ زنده شده و غایب است. گروهی گفتند: حسن بن علی دارای فرزندی است به نام محمد که چند سال قبل از وفاتش تولد یافته و از ترس دشمنان غایب شده و اوست قائم و مهدی موعود. گروهی گفتند: امام حسن دارای فرزندی است که هشت ماه بعد از وفاتش تولد یافت و پدرش دستور داد که نام او را محمد بگذارند و اکنون غایب است. گروه دیگری گفتند: ما

می‌دانیم که امام حسن دارای فرزندی بوده و اوست قائم و مهدی موعود و در حالت غیبت زندگی می‌کند، ولی نامش معلوم نیست و پیروانش حق ندارند درباره نام و مکانش صحبت کنند و باید منتظر ظهورش باشند. گروه دیگری گفتند: امام حسن عسکری فرزندی داشته بنام علی که او را خواص اصحابش دیده‌اند و اوست امام غایب. نوبختی سایر فرقه‌های امامیه را ذکر می‌کند که ذکر آنها در اینجا لزومی ندارد. [۱۹].

پاورقی

- [۱] شیخ صدوق، کمال‌الدین، ج ۱، ص ۴۰۳.
- [۲] ابوالفرج اصفهانی، مقاتل الطالبین، ص ۱۶۹.
- [۳] شیخ صدوق، همان، صص ۱۱۲ - ۱۱۵.
- [۴] رجال کشی، چاپ نجف، ص ۳۹۰.
- [۵] رجال کشی، ص ۴۱۶.
- [۶] رجال نجاشی، ص ۱۹۳ و رجال شیخ طوسی، ص ۳۵۷ و فهرست شیخ طوسی، ص ۱۱۸.
- [۷] رجال نجاشی، ص ۱۹۴.
- [۸] رجال نجاشی، ص ۲۸ و فهرست شیخ، ص ۷۵ و قاموس الرجال، ج ۳، ص ۱۹۳.
- [۹] رجال نجاشی، ص ۲۸ و فهرست شیخ، ص ۷۵ و قاموس الرجال، ج ۳، ص ۱۹۳.]
- [۱۰] رجال نجاشی، ص ۲۱۵ و رجال شیخ، ص ۳۸۴ و فهرست شیخ، ص ۱۴۷.
- [۱۱] رجال نجاشی، ص ۲۳۵ و رجال شیخ، ص ۴۲۰ و ۳۴ و فهرست شیخ، ص ۱۵۰ و الذریعه، ج ۱۶.
- [۱۲] رجال نجاشی، ص ۱۵ و فهرست شیخ، ص ۲۹.
- [۱۳] طبرسی، کتاب اعلام الوری، چاپ تهران، ص ۴۱۶.
- [۱۴] علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۵.
- [۱۵] علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۳۴.
- [۱۶] اثبات الوصیه، ص ۲۲۹.
- [۱۷] علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۱۶۰ و شیخ حر عاملی، اثبات الهداء، ج ۶، ص ۳۱۱.
- [۱۸] اصول کافی - ارشاد مفید - اعلام الوری - کشف الغمّه.
- [۱۹] طالبین تحقیق می‌توانند به کتاب فرق الشیعیه نوبختی و کتاب ملل و نحل شهرستانی و کتاب المقالات و الفرق تالیف سعد بن عبدالله اشعری قمی مراجعه نمایند.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم
 جاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)
 با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می‌کنند

بنادر البحار- ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۰۲۴۵۲۳۵)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

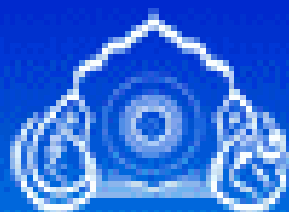
دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

